Website : www.hizbululama.org.uk | بسم الله الرحمن الرحيم | E-mail : info@hizbululama.org.uk

In The Name of Allah, The Most Beneficent, The Most Merciful

The Moon Sighting MONTHLY

Shariah Compliant Islamic Date Calendar   Year: 25 | Issu: 06

The view of an astronomicali culculater expert
Haz.Maulana Shaikh Musa Bazi RAH

Shaikh who have been a deep understanding of classical as well as modern Astronomy. With a grace of Allah, he would say, no one in entire Indo Pak sub-continent knows better Astronomy (classical and modern) than hime.

After explaining the classical and modern astronomical calculation, he said :

It is possible to celebrate the Eid in Makkah 2 days prior to Pakistan. Rejecter of this fact will be regarded as lack of knowledge in the subject and less understanding of the relevant books. Claiming that, Saudis moon sighting is not based on Sharia, is clearly branding them as discarder of Quran and Sunnah. We can not mistrust the Saudian pious Ulamas. Government may have common calendar, but Ulamas are not part of it. Remember in 1967 the Eid was observed in Makkah 2 days prior to Pakistan on Wednesday, while in Pakistan it was celebrated in Thursday and Friday. (Falakiyyate Jadidah for Shaikh Moosa Bazi ,Jameaah Ashrafiyyah Lahor,Pakistan)

(فتوی ۱۱) دارالافتاء والارشاد ، جامعه مظهرسعادت، هانسوٹ

الجواب وبالله التوفیق حامداً ومصلیاً

اسلام ایک جامع دستورحیات ہے اسلام نے اپنے ماننے والوں کوزندگی کے کسی شعبہ میں دوسرے کادستِ نگرنہیں بنایا بلکہ ایک جامع وواضح تعلیمات پیش کی ہے چنانچہ رؤیت ہلال کے باب میں بھی طریقِ رؤیت ،ثبوتِ رؤیت اورشہادت کے سلسلہ میں قرآن وسنت اورکلامِ فقہاء مین واضح تعلیمات موجود ہیں دوسری طرف اسلام ایک آفاقی اورابدی مذہب ہے اوراسکے ماننے والے عامی، علماء، شہری، دیہاتی، مہذب، تعلیم یافتہ، غیرمہذب غرض سماج کے ہرطبقہ سے تعلق رکھنے والے ہیں اس لئے اسلام نے ہرمسئلہ میں ان مختلف الانواع طبقات وذہنیت کے حاملین کی رعایت کرتے ہوئے ایسے اصول وضوابط مقررکئے ہیں جن پرعمل کرنااوراستفادہ ہراس شخص کے لئے بھی آسان ہوجوشہری ماحول سے دورایسے علاقے میں ہوجہاں آج بھی سائنسی ایجادات اور جدیدآلات تک رسائی نہیں ہے چنانچہ اسلام نے رمضان اوردیگرماہ کے آغازواختتام کامداررؤیتِ ہلال پررکھاجونہایت مناسب معقول اورموزون ترین نظام ہے جس سے ہرفردبشرآسانی استفادہ کرسکتاہے،

جهاں تک تعلق هے سائنسی ایجادات خواہ قدیم هویاجدیدسب کادارومدارظن، قیاس، تخمینه پرهے اور ان کے پیش فرموده نظریات کے صحیح هونے کاکتناهی کیوں یقین نه هواگروه شریعتِ مطهره کے مزاج، اس کے اساس تصورات اور اصولِ مسلمه کے خلاف هونگے ردکردیاجائے گا، اس کے برخلاف **انبیاء کے پیش فرموده نظریات، ظن، قیاس یاتجربه نهیں هوتے که جن کی تردیدممکن هوبلکه وه ناقابلِ انکارهوتے هیں** کیوں کہ **وه اس ذات کی طرف منسوب هیں جوحق هے اور حقیقتوں سے واقف هی نهیں بلکه خالق هے اس سے بڑھ کرکس کی بات سچی هوسکتی هے** ۔ان تفصیلات کے بعداصل سوال کاجواب یہ ہے کہ...... یہود ونصاریٰ کے قمری کیلنڈرکی نیومون تھیوری کی بناپرقرآن وسنت کے بتلائے ہوئے اصول وضوابط مجروح نہ ہوں تویہ نیومون تھیوری قرآن وحدیث کے ثابت شدہ مسائل کے سمجھنے کے سلسلہ میں ممداورمعاون ہوسکتے ہیں اوراگریہ قرآن وسنت کے مقررکردہ اصول وضوابط کے تغیروتبدل کاذریعہ بن رہی ہوں تواس کوردکیاجائے گا۔ (مستفاد رؤیتِ ہلال میں آلاتِ جدیدہ کااستعمال ،تصنیف مفتی محمدشفیع صاحبؒ : ص ۲۱) فقط اللہ سبحانہٗ وتعالیٰ اعلم۔

(مفتی)عبداللہ المظاہری

الجواب صحیح:(مفتی)محمدکامل پرانتج ۲فروری ۲۰۰۹ء،

(مفتی)احمدعفی عنہٗ ۵؍صفر ۱۴۳۰ھ (مہرجامعہ مظہرِسعادت، دارالافتاءوالارشاد ہانسوٹ)۔۔۔

ફતવા નં. ૧૦ દારુલ ઈફતા મદની, દારુલ તરબિયત, કરમાલી
(૧૬ સફર હિજરી સન ૧૪૩૦, ૧૧ ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૯)

જવાબ : અલ્લાહ તઆલાનો ઈરશાદ છે કે, يسئلونک عن الأهلة قل هی مواقيت للناس આ આયતના નાઝિલ થવા વિશે બે રિવાયતો છે. પ્રથમ રિવાયત આ છે કે, **نزلت فی معاذبن جبل وثعلبه بن غنم الأنصاريين قالا ... الحديث** (તફસીરે મઝહરી, જિલ્દ : ૧, પેજ : ૨૩૭) બીજી રિવાયત આ છે, **عن ابی عالية رضی الله عنهٗ بلغنا أنه قالوا..الحديث** (ઈબ્ને કષીર, જિલ્દ : ૧, પેજ : ૨૯૫) સવાલ હતો, "ચાંદની હકીકત" વિશે ! જવાબ નાઝિલ થયો તેના "હેતુઓ" વિશે કે, ચાંદની હકીકત અને તેના ઘટવા અથવા વધવામાં હિકમત અને મસ્લિહત તમારી તે ઈબાદતોમાં સહૂલત અને સરળતા પૈદા કરવા માટે છે, જે ચાંદ સાથે સંબંધ ધરાવે છે. જેમકે, રોઝા, ઈદ્દત, ઈદ, ઈફતાર, તારીખ વગેરે.

ઈબ્ને કષીરમાં છે, **عن بن عمرؓ قال قال رسول الله ﷺ : جعل الله الأهلة مواقيت للناس فصوموا لرؤيته وأفطرولرؤيته فان غم عليكم فعدوا ثلاثين يوماً** (જિલ્દ : ૨, પેજ : ૨૯૫) બુખારીની એક રિવાયતમાં છે, **اذارأيتموه فصوموا واذارأيتموه فأطروا فان غم عليكم فاقدرواله** (જિલ્દ : ૧, પેજ ૨૫૫, કિતાબુસ્સૌમ) બુખારીમાં છે, **انا امة امية لانكتب ولانحسب ، الشهرهٰكذا وهٰكذا يعنی مرة تسعا وعشرين ومرة ثلاثين** આ રિવાયત લગભગ બધી જ હદીષની કિતાબોમાં નકલ થઈ છે અને હદીષવેત્તાઓની સર્વસહમતીએ સહીહ છે. આ રિવાયતોનો ખુલાસો કરવામાં આવ્યો કે, મહિનાની સાબિતીનો આધાર ચાંદના જોવા (રૂયત) ઉપર છે, ન કે તેના અસ્તિત્વ ઉપર. એટલા માટે સાબિત થયું કે, માત્ર હિસાબો કે ગણતરીઓ દ્વારા ચાંદના ઊગવા અથવા ન હોવાને આધાર માનીને તેનાથી વર્ષ, મહિનાઓ અથવા તારીખોનો હિસાબ જાણવો શરઈ રીતે બિનઆધારભૂત અને અસ્વીકાર્ય છે. આ વાતની વધારે સ્પષ્ટતા **فان غم عليكم فأكملوا العدة ثلاثين** થી થાય છે, જેનો અર્થ આ છે કે જો વાદળ વગેરે છવાયેલા હોવાના કારણે ચાંદ નરી આંખે ન દેખાય તો ૩૦ દિવસ પૂરા કરવા જરૂરી થશે, ન કે જંત્રી (ન્યુમૂન)ની ગણતરીની મદદ ! અલ્લામહ ઈબ્ને હજર અસ્કલાની (રહ.) ફરમાવે છે, ویوضح قوله فی الحديث الماضی ، "فان غم عليكم فأكملوا العدة ثلاثين" ولم يقل فاسئلوا اهل الحساب (ફત્હુલ બારી, જિલ્દ : ૪, પેજ : ૧૫૧) અને બધા જ ફુક્હા પણ મૂળેથી હિસાબ (ન્યુ મૂન થિયરી)ના વિરુદ્ધ છે.

(૧) અલ્લાહમદ શામી (રહ.) ફરમાવે છે, قوله ولاعبرة بقول الموقتين (રદ્દુલ મુખ્તાર, જિલ્દ : ૨, પેજ : ૩૮૭)

(૨) ولايجب الصوم بالحساب والنجوم ولو كثرت اصابتهما لعدم استفاده لمايعول عليه شرعاً . **الفقه الاسلامی وأدلتهٗ**. ج ٢ ص ٢٠٢

(૩) **ولاريب أنه ثبت بالسنة الصحيحة واتقان الصحابة** أنه **لايجوزالاعتمادعلى حساب النجوم** كماثبت عنه فی الصحيحين انه عليه السلام **قال : اناأمة أمية لانكتب ولانحسب صموا لوريته وأفطروا لرويته** (મજ્મુઅહ ફતાવા ઈબ્ને તયમિય્યહ, જિલ્દ : ૨૫, પેજ : ૨૦૮)

આ બધા લખાણોથી ખગોળીય વેધશાળાઓના હિસાબો બિનભરોસાપાત્ર હોવું સ્પષ્ટ થઈ જાય છે. હઝ. મવલાના તકી ઉસ્માની સા. ફરમાવે છે કે, ખગોળવિદ્યાના મશ્હૂર ઈમામ અબૂ રયહાન અલ બીરૂનીએ પોતાની કિતાબ "અલ આષારુલ બાકિયહ"માં સ્પષ્ટતા કરી છે કે, ચાંદ વિશે ચોક્કસ હિસાબ લગાવવો શક્ય નથી. (દર્સે તિરમિઝી, જિલ્દ : ૨, પેજ : ૫૨૨–૫૨૩)

યુનિવર્સિટી ઑફ લંડનની ઑબ્ઝરવેટરીના ફિઝિક્સ તથા ખગોળશાસ્ત્રના વિભાગના તત્કાલિન ડાયરેક્ટર આ વિષય ઉપર ઝિયાઉદ્દીન લાહૌરી સાહેબના સવાલ વિશે કે, "શું વેધશાળાના વૈજ્ઞાનિકો કોઈ માપદંડ સ્થાપિત કરવાપાત્ર થઈ ચૂક્યા છે ? જેનાથી નવો ચાંદ દેખાવાની સાંજની નિશ્ચિત સ્વરૂપે આગાહી કરી શકાય ? (તો જવાબ અપાયો) મને અફસોસ છે કે તેનો જવાબ "નકાર"માં છે." વિશેષમાં લખે છે, "વાસ્તવમાં રૂયત (ચંદ્રદર્શન) વિશે કોઈ ચોક્કસ નિયમ સ્થાપિત નથી કરી શકાતો. મને અફસોસ છે કે, મારી માન્યતામાં કોઈ એવી વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ નથી, જેનાથી આ મૌકા ઉપર ઈસ્લામની જરૂરી શરતો (આંખોથી નવો ચાંદ જોવાની બાબત) પૂર્ણ કરી શકાય." (રૂયતે હિલાય મૌજૂદા દૌરમેં, પેજ : ૧૫, લેખક : પ્રો. ઝિયાઉદ્દીન, લંડનથી પ્રકાશિત) ઝિયાઉદ્દીન સાહેબે પોતાની આ પુસ્તિકામાં દુનિયાના ખગોળશાસ્ત્રના મશ્હૂર વિદ્વાન ગ્રીનવીચના વૈજ્ઞાનિક સંશોધનોના અવકાશી લેખ ૬ નું ભાષાંતર પણ આપ્યું છે. અત્રે તેનો એક ભાગ જુઓ, "દરેક મહિને નવો ચંદ્ર પ્રથમ વખત દેખાનાર તારીખો વિશે આગાહી કરવી શક્ય નથી. કારણ કે, એવી કોઈ ભરોસાપાત્ર અને સંપૂર્ણ પ્રમાણિત સાબિતીઓ ઉપસ્થિત નથી. જેમને આ શરતો નક્કી કરવામાં ઉપયોગ કરી શકાય. જે ચંદ્રના પ્રથમ વખતે દેખાવા માટે પૂરતી હોય." વિશેષમાં લખે છે કે, "આ બાબત સ્પષ્ટ છે કે, રૂયતે હિલાલ (ચંદ્રદર્શન) વિશે આગાહી અચોક્કસ હોય છે."

આ બધી વિગતોને નજર સમક્ષ રાખીને સાદિકો મસ્દુક પયગમ્બર (સ.અ.વ.)નો ઈરશાદ **انا امة امية لانكتب ولانحسب** નો અર્થ અને સચ્ચાઈ ઔર વધારે સ્પષ્ટ અને દલીલ બની જાય છે. શાહ વલીયુલ્લાહ (રહ.)એ આ હદીષના ખુલાસામાં કહ્યું છે કે, "શરીઅતના હુકમોનો આધાર જાહેર બાબતો (નિશાનીઓ) ઉપર રાખવામાં આવ્યો છે. કળા, હુનર કે હિસાબો ઉપર રાખવામાં નથી આવ્યો. બલકે, શરીઅતે તો હિસાબો વગેરે ઉપર (શરઈ હુકમોનો) આધાર રાખવાના પ્રયત્નોથી પણ રોક્યા છે." (હુજ્જતુલ્લાહુલ બાલિગહ, જિલ્દ : ૩, પેજ : ૯૧) ફક્ત અલ્લાહ બહેતર જાણે છે.

સહીહ (સદર મુફતી સઆતુલ્લાહ ખાન ગુફીરલહુ)

સહાયકો (મુફતી સુલયમાન બિન યાકૂબ ગુફીરલહુ) (મુફતી ઈદ્રીસ અફ(અન્હુ) (મુફતી ઈરફાન અફીઅન્હુ) મદની દારુલ તરબિયત, કરમાલી, ગુજરાત, ઈન્ડિયા.

Jamadi-Al-Thani 1431h:

Duration: May-June 2010

THE MONTH OF J. Awwal HAD 30 DAYS (The Islamic week starts every Friday)

First of Jamadi-Al-Thani 1431h Commenced on the eve of Friday 14th May 2010

FRI	SAT	SUN	MON	TUE	WED	THUR
	1 15th May 2010	2 16	3 17	4 18	5 19	6 20
7 21	8 22	9 23	10 24	11 25	12 26	*13* 27
14 28	*15* 29	16 30	17 31	18 1st June 2010	19 2	20 3
21 4	22 5	23 6	24 7	25 8	26 9	27 10
28 11	29 12	30* 13				

* Subject to the new moon **not** being seen at the end of the 29 day

Sunnah acts (Sunnah: the practice of Prophet Muhammad SAW, emulation of which attains great reward)

1. To fast on the days of Yaum-e-Beadh these are the 13, 14 & 15 except during Ramadhan where fasting is obligatory for the whole month
2. To look for the new moon crescent at the end of the 29th day, please contact us to report a sighting

Main Office:
Hizbul-Ulama UK
23 Chaucer Road
Forest Gate
London, E7 9LZ

www.hizbululama.org.uk

Others:
Jamiatul-Ulama Britain
98 Ferham Road
Rotherham, S. Yorks

Haji Qamre Alam M: 07966348845 | **Molvi Yakub Ahmed Miftahi** M: 07866 464040 | **DarulUloom Bury** O: 01706826106 | **Mufti Mohammad Aslam** O: 01709 563677 / M: 07866 654471